

J. F. Cooper

(1789-1851)

Gyermekkorát az apja által alapított New York állambeli Cooperstownban töltötte, nevelésével házitanítók foglalkoztak. Igen fogékonyak mutatkoztak a nyelvek, az irodalom és a történelem iránt, s 1803-ban a Yale Egyetemre írták be. Egyetemi éveiről csak annyit tudunk, hogy kiváló latinista volt, s hogy csínytevései miatt (egyszer például lőport robbantott a diákszobában) végül harmadéves korában eltanácsolták.

A haditengerészethez került, leszerelését követően megnősült, Cooperstownban gazdálkodott, s egy bálnavadász hajó társtulajdonosa is volt. Minden szabad óráját olvasással töltötte, s az írással is megpróbálkozott. Felesége jó szemmel nézte férje hobbiját, s egy angol érzelmes társasági regény elolvasása után arra a következtetésre jutott, hogy ilyet minden bizonnyal a férje is tudna alkotni. Így született első regénye, az Elővigyázatosság, de a halvány Jane Austen-utánezat nem igazán aratott sikert. Egy évvel később azonban A kém című romantikus regénye már feltűnést keltett, s elindította az íróvá válás útján.

Cooper 1823-ban kezdte el írni legismertebb és legkedveltebb műveit, az indiánregény ciklus öt darabját (Bőrharisnya, Az utolsó mohikán, A préri, Nyomkereső, Vadölő) a Nagy indiánkönyv néven ismerjük. A ciklus központi alakja Natty Bumppo, a szabad vadász, a civilizációból a vadonba menekülő ember, a tiszta és becsületes hős. A sorozat darabjai igazi romantikus alkotások, sok-sok izgalmas fordulattal, ármánnyal és cselszövéssel, tiszta és kevésbé tiszta érzelmekkel, hangulatos tájleírással, az egzotikus indián életforma bemutatásával, a jó indiánok (például Csingacsguk) és a gonosz fehér hódítók harcainak ábrázolásával.

Cooper 1822 és 1826 között New Yorkban élt, s aktívan részt vett a város szellemi életében. Az indiántörténetek mellett új témát is hozott az irodalomba, sorra jelentek meg a gazdag tengeri élményeiből táplálkozó tengerésztörténetei, melyek idővel ugyanolyan népszerűek lettek, mint a Bőrharisnya-sorozat. Ugyanakkor nem maradt meg a regényesség szintjén, 1839-ben gondos kutatáson alapuló, tudományos igénnyel megírt művet tett közzé, Az Amerikai Egyesült Államok haditengerészetének története címmel.

1826-tól 1833-ig az Egyesült Államok konzulja volt Lyonban. Hosszas európai tartózkodása alatt született írásaiban támadta az európai önkényuralmi rendszerek zsarnokságát és romlottságát. Hazatérése után előbb New Yorkban, majd ismét Cooperstownban élt, s bár szűkölködni nem kellett soha, mégis rákényszerült, hogy folyamatosan írjon.

Egy nappal 62. születésnapja előtt, 1851. szeptember 14-én halt meg Cooperstowni otthonában. Könyvei Magyarországon már 1847-ben megjelentek, első fordítójuk Vachott Sándorné volt. Később olyan jeles fordítók is átültették a műveket magyarra, mint Mikes Lajos, Szinnai Tivadar, Honti Rezső és Réz Ádám.